

УДК 346.72:330.322.5

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-2\(54\)-3037-3049](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-2(54)-3037-3049)

Брусільцева Ганна Миколаївна кандидат економічних наук, доцент кафедри правового регулювання економіки Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків, <https://orcid.org/0000-0003-3759-460X>

ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ПРАВОВИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ У ВОЄННИЙ ТА ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

Анотація. У статті досліджено публічно-приватне партнерство (ППП) як ефективний правовий інструмент залучення інвестицій в умовах збройного конфлікту та післявоєнного відновлення держави. З огляду на масштабні втрати інфраструктури, дефіцит державного фінансування та знижену інвестиційну активність, використання механізмів PPP є ключовим інструментом для мобілізації приватного капіталу. Акцентовано увагу на ключових ризиках, що супроводжують реалізацію PPP-проектів у кризових і постконфліктних умовах (фінансові, політичні, правові, безпекові, інституційні та соціальні), а також визначено відповідні механізми їх мінімізації з урахуванням міжнародного досвіду.

Окрему увагу приділено нормативно-правовому регулюванню сфери PPP в Україні, зокрема аналізу положень Закону України «Про публічно-приватне партнерство» №4510-IX, який передбачає спрощення процедур підготовки проектів, розширення форм державної підтримки (запровадження гарантії мінімального доходу, можливості надання грантів), а також посилення гарантій стабільності законодавства для інвесторів.

У статті висвітлено приклади реалізованих та запланованих PPP-проектів в Україні, зокрема в галузі морської інфраструктури, транспорту, охорони здоров'я та водопостачання. Показовим є кейс концесії портівих терміналів у м. Чорноморськ, що став першим масштабним проектом PPP, оголошеним у період повномасштабної війни.

Запропоноване дослідження дозволяє сформулювати комплексні висновки щодо правових і організаційних умов ефективного застосування PPP як інструменту залучення інвестицій у процесі післявоєнної відбудови.

Підкреслено необхідність забезпечення прозорості процедур, збалансованості інтересів сторін, розвитку інституційної спроможності органів влади, а також посилення взаємодії з міжнародними фінансовими інституціями задля гарантування інвестиційної стабільності та правової захищеності приватного партнера.

Ключові слова: публічно-приватне партнерство, інвестиції, правове регулювання, післявоєнна відбудова, інфраструктура, ризики, державно-приватна співпраця.

Brusiltseva Hanna Mykolaivna PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Legal Regulation of the Economy, Simon Kuznets Kharkiv National University of the Economics, Kharkiv, <https://orcid.org/0000-0003-3759-460X>

PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS A LEGAL INSTRUMENT FOR ATTRACTING INVESTMENT DURING WARTIME AND IN THE POST-WAR PERIOD

Abstract. The article examines public-private partnership (PPP) as an effective legal instrument for attracting investment in the context of armed conflict and post-war reconstruction. Given the extensive infrastructure losses, limited state funding, and reduced investment activity, the use of PPP mechanisms is identified as a key tool for mobilizing private capital.

The study highlights major risks associated with the implementation of PPP projects under crisis and post-conflict conditions—including financial, political, legal, security, institutional, and social risks—and outlines corresponding mitigation strategies based on international experience.

Particular attention is paid to the legal and regulatory framework for PPP in Ukraine, especially the analysis of the provisions of the Law of Ukraine “On Public-Private Partnership” No. 4510-IX. The law simplifies project preparation procedures, expands forms of state support (introducing a minimum revenue guarantee and allowing grants as a form of public assistance), and strengthens legislative stability guarantees for investors.

The article also presents examples of implemented and planned PPP projects in Ukraine, particularly in maritime infrastructure, transport, healthcare, and water supply. A notable case is the concession of port terminals in Chornomorsk, launched during the full-scale war, which became the first large-scale PPP project initiated in wartime.

The findings of the study allow for comprehensive conclusions regarding the legal and institutional preconditions for the effective use of PPPs as a tool for investment mobilization in the post-war reconstruction process. The research emphasizes the importance of ensuring procedural transparency, balance of interests between partners, development of institutional capacity within public authorities, and strengthened cooperation with international financial institutions to guarantee investment security and legal protection for private partners.

Keywords: public-private partnership, investment, legal regulation, post-war recovery, infrastructure, risks, state-private cooperation.

Постановка проблеми. Воєнний стан в Україні зумовив появу нових комплексних економічних викликів, що суттєво трансформували фінансові процеси, інвестиційні механізми та стратегічні пріоритети держави. По-перше, різке зростання оборонних і соціальних видатків та одночасне скорочення податкових надходжень призвело до хронічного дефіциту державного бюджету, що спричиняє залежність фінансової системи від зовнішньої макрофінансової допомоги. По-друге, зростання безпекових, політичних та валютних ризиків, призвело до скорочення приватних інвестицій, що істотно обмежує можливість залучення довгострокового фінансування. По-третє, порушення логістичних ланцюгів, руйнування виробничої та енергетичної інфраструктури, міграція робочої сили й скорочення внутрішнього попиту спричинили структурні деформації економіки, що потребують перегляду державних пріоритетів в напрямку відновлення критичної інфраструктури, забезпечення енергетичної безпеки, підтримки експортоорієнтованих галузей. В сукупності зазначені фактори зумовлюють необхідність формування моделі економічної політики, орієнтованої не лише на стабілізацію фінансової системи в умовах війни, а й на створення інституційних та правових передумов для залучення інвестицій у процесі післявоєнної відбудови.

За оцінками Світового банку на 31 грудня 2024 року для післявоєнного відновлення економіки України необхідно буде близько 524 млрд. доларів США [1] і очевидно, що ці потреби будуть тільки зростати. Відповідно до звіту Світового банку найбільше коштів для відновлення потребують житловий сектор (84 млрд. дол.), транспорт (78 млрд. дол.), енергетика (68 млрд. дол.), торгівля та промисловість (68 млрд. дол.), сільське господарство (55 млрд. дол.). Найбільш значних втрат зазнали регіони, що розташовані безпосередньо вздовж лінії бойових дій, зокрема Донецька (43,2 млрд. дол. США), Харківська (29,1 млрд. дол. США) та Луганська (15,6 млрд. дол. США) області. Сукупний обсяг прямих економічних втрат внаслідок повномасштабної війни попередньо оцінюється на рівні 176 млрд. дол. США. Вочевидь держава самотужки та навіть за рахунок міжнародної допомоги не зможе покрити всі ці витрати. В умовах суттєвого обмеження державного фінансування особливої актуальності набуває залучення альтернативних джерел капіталу, зокрема інвестицій з боку приватного сектора. У цьому контексті публічно-приватне партнерство розглядається як стратегічно важливий правовий інструмент, що дозволяє ефективно мобілізувати фінансові, управлінські та технологічні ресурси приватних суб'єктів для реалізації масштабних проектів у сфері критично важливої інфраструктури, особливо в умовах відбудови держави після збройного конфлікту.

З огляду на складність економічних викликів післявоєнного періоду, саме ППП здатне забезпечити необхідну синергію державного управління та приватної ініціативи для швидкого та стійкого відновлення. Разом з тим ефективність цього механізму безпосередньо залежить від наявності цілісного, прозорого та передбачуваного нормативно-правового середовища. Правове

регулювання має не лише охоплювати базові аспекти укладення договорів між сторонами партнерства, а й забезпечувати чіткий механізм розподілу ризиків, прозорі процедури відбору приватного партнера, надання державних гарантій і дотримання принципів конкуренції та недискримінації.

Особливо важливо, щоб нормативно-правова база враховувала специфіку воєнного та післявоєнного контексту. Доцільним є передбачення додаткових гарантій інвесторам, можливості участі міжнародних фінансових інституцій, механізмів пільгового оподаткування, компенсаційних інструментів на випадок форс-мажорних обставин, а також спрощених процедур імплементації проектів у сферах, що мають критичне значення для життєзабезпечення та безпеки населення.

Формування такого правового поля є ключовою передумовою для підвищення довіри інвесторів до держави як надійного партнера, що, своєю чергою, сприятиме стабільності інвестиційного клімату, активізації інвестиційної діяльності та реалізації цілей відновлення й модернізації країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню правових механізмів залучення інвестицій, в тому числі через запровадження державно-приватного партнерства приділено увагу багатьох вітчизняних та зарубіжних дослідників. Так, Г. Комарницька аналізує роль державно-приватного партнерства у післявоєнному відновленні України [2]. Також авторка наголошує на необхідності **комплексного реформування нормативно-правової бази та прозорого управління ризиками** для ефективного функціонування ППП у повоєнній Україні. В роботі [3] одним з ключових векторів розвитку ППП запропоновано створення «**Цифрового хабу ППП**», заснування **фонду підтримки інноваційних партнерств** і системи **страхування ризиків** для інвесторів, що значно б підвищили прозорість, довіру та відповідність українських ППП європейським стандартам. О. Чальцева та Д. Лобода [4] у своїх дослідженнях окреслюють ключові виклики, що супроводжують реалізацію проектів публічно-приватного партнерства в Україні. Зокрема, акцентується на необхідності формування чіткої та узгодженої нормативно-правової бази, зниження корупційних ризиків, забезпечення взаємної довіри між публічними та приватними сторонами, а також адаптації зарубіжного досвіду до національного контексту. Окрему увагу приділено впровадженню інструментів довгострокових концесій, інноваційних фінансових механізмів та посиленню ролі національних фінансових установ у забезпеченні ефективної координації дій між державою та бізнесом. В. Сичова В, Т. Самофалова в своїй роботі [5] наголошують на необхідності запровадження дієвих правових механізмів (прозорість, державні гарантії) для зміцнення довіри і залучення приватних інвестицій через ДПП у нестабільних умовах. В. Круглов [6] розглядаючи правові аспекти застосування ДПП в проектах ревіталізації українських міст в пост воєнний період також підкреслює необхідність суттєвого реформування нормативно-правової бази через прозорі правила співпраці, механізми розподілу ризиків, прискорені

процедури та дієві фінансові механізми підтримки ДПП, а саме цільові фонди, державні гарантії, податкові стимули для залучення приватних партнерів.

Дж. Делмон [7] розглядаючи питання запровадження проєктів ППП в нестабільних уражених конфліктом країнах, визначав що класичні довгострокові контракти ППП можуть бути неприйнятними через високі інвестиційні ризики. Для пост конфліктних країн він пропонує моделі з фінансовими гарантіями від третіх сторін (міжнародних донорів чи фінансових установ), які знижують ризики й заохочують приватний капітал.

В роботі [8] автори досліджують досвід Малайзії та Іраку і підкреслюють, що для успішного залучення приватного капіталу у післявоєнному Іраку необхідно зміцнити правові рамки та інституційну спроможність, що значно підвищить довіру інвесторів й сприятиме відбудові інфраструктури.

Запровадження проєктів ППП має свою ефективність як в процесі постконфліктної відбудови країн, так й під час фінансових криз та великих депресій. Зокрема автори А. Ніколіч, А. Румбутос, Є. Станкович та ін. досліджуючи вплив фінансової кризи на проєкти ППП в країнах ЄС та країнах Латинської Америки виявили необхідність реформування законодавства, спрямовані на зменшення ризиків для інвесторів [9]. В подальшому такі моделі гнучко пристосовуватися і продовжувати залучати інвестиції після економічних потрясінь.

Водночас, міжнародні фінансові установи наголошують на зв'язку між якістю регуляторного середовища та обсягом приватних інвестицій у стратегічні сектори (Європейська комісія, 2024а; Європейський інвестиційний банк, 2025; Міжнародна фінансова корпорація, 2023; Світовий банк, 2023).

Мета статті - проаналізувати публічно-приватне партнерство як правовий інструмент залучення інвестицій у воєнний та післявоєнний період, з урахуванням національного та міжнародного досвіду, виявити особливості нормативно-правового регулювання, а також обґрунтувати напрями удосконалення правових механізмів публічно-приватного партнерства для ефективного відновлення критичної інфраструктури та стимулювання економічного розвитку в умовах кризи.

Виклад основного матеріалу. Досвід низки країн, що вийшли з конфлікту, демонструє **різноманіття моделей правового регулювання ППП** та ключову роль **міжнародних фінансових інституцій** у реалізації таких проєктів. Зокрема, приклади країн Західних Балкан, Іраку та Афганістану є показовими у формуванні сучасних підходів до післявоєнної інфраструктурної відбудови.

Особливо успішними були ППП у країнах **Західних Балкан**, які зазнали воєнних конфліктів у 1990-х роках (Боснія і Герцеговина, Хорватія, Сербія, Косово, Північна Македонія).

Починаючи з 2000-х років, ці країни розпочали активне використання механізмів ППП за підтримки **Європейського Союзу, Світового банку та Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР)**.

Так, в рамках **відбудови транспортної інфраструктури** реалізовано кілька показових проєктів: **Північна Македонія** передала в концесію аеропорти **Скоп'є** та **Охрид**, що дозволило залучити понад **€200 млн інвестицій** та суттєво покращити якість авіапослуг. У **Хорватії** та **Сербії** ППП моделі використовувалися для будівництва **автомагістралей, енергетичних об'єктів, а також комунальної інфраструктури.**

Реалізації таких проєктів сприяло прийняття відповідної законодавчої бази, яка в більшості ґрунтувалася на **моделі ЄС**, з впровадженням **змішаних моделей ППП**, таких як: *availability payment* (платежі за доступність, що покриваються державою); *user pay* (концесійна модель, при якій доходи формуються за рахунок користувачів). Зокрема, в **Сербії** у 2011 році був прийнятий спеціальний Закон про ППП і концесії, а в **Боснії і Герцеговині** – відповідне законодавство на рівні ентитетів [10].

В Україні також вже здійснено вагомі кроки із адаптації законодавчої бази у сфері публічно-приватного партнерства з урахуванням викликів, спричинених військовою агресією. Зокрема, в новому законі України «Про публічно-приватне партнерство» № 4510-ІХ від 19.06.2025 р. (Закон № 4510-ІХ) [11] визначено інструменти для підвищення інвестиційної привабливості та прискорення післявоєнної відбудови. Перш за все, Законом № 4510-ІХ було змінено термінологію, пов'язану з «державно-приватним партнерством», приводячи її у відповідність до права ЄС, де застосовують термін публічно-приватне партнерство. Щодо механізмів, спрямованих на залучення інвестицій, законодавець спростив процедуру підготовки проєктів публічно-приватного партнерства, зокрема проєкти з невеликою вартістю більше не потребують обов'язкового детального техніко-економічного обґрунтування. Крім того, документ розширив механізми державної підтримки. Окрім традиційних інструментів, таких як платежі за доступність, співфінансування будівництва чи викуп продукції/послуг у межах ППП, закон впроваджує гарантію мінімального доходу та офіційно визнає гранти як допустиму форму державної підтримки. Закон № 4510-ІХ також посилив правові гарантії для приватних інвесторів у межах проєктів державно-приватного партнерства. Зокрема, до договорів ППП було запроваджено гарантію стабільності законодавства, яка передбачає, що нормативно-правові акти, прийняті після укладення договору, не можуть обмежувати прав, наданих приватному партнеру. Водночас уточнено, що рішення виконавчих органів або органів місцевого самоврядування, які звужують обсяг договірних прав приватної сторони, не підлягають застосуванню. Це положення створює додатковий захист від непередбачуваних змін регуляторного середовища. Крім того, для окремих сфер діяльності, зокрема у житлових ППП, встановлено спеціальні правила: дозволено збереження збудованого житла у власності приватного партнера або його відчуження третім особам, що відрізняється від загального правила про передачу об'єкта у власність держави. Також гарантовано рівні умови ведення господарської діяльності, що

виключає можливість застосування дискримінаційних заходів щодо приватного партнера.

У зв'язку із прийняттям Закону № 4510-IX певні зміни відбулися в інших законодавчих актах, зокрема, в Законі України «Про концесію», оскільки концесія розглядається як одна з форм ППП. Ці зміни спрямовані на підвищення прозорості процедури передавання об'єкта у концесію, розподіл ризиків та гарантія стабільності законодавства, запровадження механізмів державної підтримки, зокрема застосування **платежів за доступність, гарантії мінімального доходу, грантів та державних гарантій** для підвищення привабливості концесійних проєктів тощо.

Станом на 1 січня 2026 року в Україні реалізується **19 діючих договорів у сфері ППП**, зокрема: 7 концесійних договорів, 4 договори про спільну діяльність, 8 інших форм партнерства.

Координацію проєктів здійснює **Державна організація «Агенція з питань підтримки державно-приватного партнерства»**, створена наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України №1607. Відповідно до офіційних даних, за останні 5 років створено **7 проєктів ППП** у таких секторах, як транспортна і морська інфраструктура, охорона здоров'я та водопостачання (табл. 1).

Таблиця 1

Проєкти публічно-приватного партнерства в Україні (2020-2025 рр)

Назва проєкту	Роки	Галузь	Вартість проєкту	Тип контракту	Приватний партнер
Концесія морського порту «Ольвія»	2020	Морська інфраструктура	~3,4 млрд грн	Концесія (35 років)	QTerminals W.L.L (QTerminals Olvia)
Концесія морського порту «Херсон»	2020	Морська інфраструктура	~320 млн грн	Концесія (30 років)	RISOIL-Kherson LLC (консорціум PetroOil & RISOIL)
Концесія КП «Трускавецьв одоканал»	2023	Водопостачання	~20 млн євро	Концесія (до 30 років)	Інвестор визначається
PPP-проєкт у сфері охорони здоров'я (Львів)	2021-2024 (підготовка)	Охорона здоров'я	≈50–60 млн євро	ППП (DBFO/PFI)	Інвестор очікується

Назва проєкту	Роки	Галузь	Вартість проєкту	Тип контракту	Приватний партнер
Програма ДПП у дорожній галузі	2020 (ТЕО)	Транспортна інфраструктура	1 фаза – \$1,5-2 млрд. 2 фаза – \$2-3 млрд. 3 фаза – \$4-5 млрд.	ППП (availability pay)	Інвестор очікується
Концесія підземного паркінгу на пл.Е. Петрушевича (Львів)	2021-2022 (ТЕО і тендер)	Транспортна інфраструктура	~\$10 млн	Концесія (більше 20 років)	Інвестор очікується
Концесія Першого та Контейнерного терміналів порту Чорноморськ	2025 (Тендер)	Морська інфраструктура	~\$100 млн.	Концесія (до 40 років).	Інвестор очікується

Джерело: складено автором на підставі даних Державна організація «Агенція з питань підтримки державно-приватного партнерства»

Важливо підкреслити, що за умов триваючої війни Україна демонструє міжнародній спільноті готовність до співпраці з приватними інвесторами. Показовим прикладом цього є **концесійний проєкт у порту «Чорноморськ»**, конкурс щодо якого був оголошений восени 2025 року. Проєкт передбачає довгострокову передачу в експлуатацію двох терміналів із шістьма глибоководними причалами приватному партнеру, що дозволить залучити сотні мільйонів доларів інвестицій для модернізації портової інфраструктури.

Для інвесторів такі проєкти вимагають балансування між високими політичними та безпековими ризиками та потенційно високим фінансовим прибутком. Отже основним завданням є визначення всіх типів ризиків та створення якісного правового поля з урахуванням кризових викликів.

Одним із ключових бар'єрів для західних інвесторів, які розглядають можливість участі в довгострокових проєктах публічно-приватного партнерства, залишається високий рівень політичних та безпекових ризиків. Інвестори (як фінансові, так і нефінансові) демонструють значно менше бажання вкладати кошти у зону конфлікту, ніж у мирний регіон. [12]. Одним з ключових механізмів зниження таких ризиків є страхування від воєнних загроз та наданні гарантій компенсації можливих втрат. Це забезпечується, наприклад, через **Агентство багатосторонніх гарантій інвестицій (MIGA)**. MIGA надає страховий захист іноземним інвесторам від некомерційних ризиків, включаючи **війну та громадські заворушення, експропріацію, порушення контракту** тощо.

Політичне страхування MIGA може покривати до 90–95% інвестицій і гарантує інвестору компенсацію у випадку, якщо проєкт постраждає від воєнних дій чи інших форс-мажорів. Згідно з документами Світового банку, покриття “War and Civil Disturbance” охоплює збитки від військових дій, повстань, саботажу, терактів та подібних подій. Таким чином, приватний партнер отримує можливість убезпечити свій капітал – ризик частково переймає на себе міжнародна інституція за певну плату (страхову премію).

Фінансові ризики такі як коливання валютного курсу, інфляція, зміна процентних ставок суттєво впливають на поведінку інвесторів. Навіть за умов спрощення процедур реалізації ППП, зберігається проблема низької інвестиційної привабливості окремих проєктів — особливо у сфері соціальної інфраструктури, де відновлені об’єкти не завжди здатні генерувати прибуток, достатній для приватного сектора. Відтак держава повинна забезпечити ефективні механізми підтримки, зокрема гарантії мінімального доходу, співфінансування чи довгострокові бюджетні платежі.

Крім того, актуальним викликом залишається слабка інституційна спроможність державних органів. Створення окремих підрозділів (агентств) з питань ППП допомагає централізовано оцінювати та відстежувати ризики, особливо фіскальні. Так, МВФ рекомендує країнам Західних Балкан запровадити регулярний моніторинг державних зобов’язань за ППП і включати **потенційні ризики ППП до середньострокової фіскальної стратегії**. Це дозволяє уникнути “прихованих” боргів, коли криза може раптово оголити слабкі місця бюджету через невраховані платежі за гарантіями ППП.

Окрему увагу слід приділити забезпеченню прозорості процесів та недопущенню зловживань під час відбору приватних партнерів. Відтак, ефективне застосування ППП у процесі післявоєнного відновлення України вимагає системної протидії корупції, посилення довіри інвесторів та неухильного дотримання процедурних норм. Зокрема, спеціалісти Світового банку виділяють, що сучасні рамкові закони про ППП мають містити **чіткі та прозорі правила** щодо іноземних інвестицій, захисту прав кредиторів і механізми вирішення спорів. Прозорість та підзвітність повинні стати наріжним каменем: всі етапи вибору приватних партнерів мають висвітлюватися публічно, з чітким дотриманням всіх критеріїв. Необхідно також залучати незалежних спостерігачів (від донорів, громадськості) до оцінки конкурсів на великі проєкти відбудови, аби зміцнити довіру.

Проєкти ППП часто впливають на суспільство (тарифи, використання землі тощо), тому можливий **соціальний опір або конфлікти інтересів**. Наприклад, українські дослідники класифікують окремо **ризики, пов’язані з протестами населення та діяльністю громадських організацій**, що можуть заблокувати реалізацію проєкту [13]. В умовах війни соціальні ризики посилюються – зростає напруженість, міграція населення, зміна пріоритетів споживачів, що все впливає на проєкт.

Підходи до правового регулювання та управління ризиками ППП у кризових ситуаціях, визначені в дослідженнях зарубіжних та вітчизняних вчених а також рекомендації міжнародних організацій, які опікуються питаннями залучення інвестицій та інших механізмів фінансової допомоги країнам, що знаходяться в кризових умовах дозволять сформувані основні типи ризиків та механізми їх подолання (табл. 2).

Таблиця 2

Ризики реалізації проєктів ППП в кризових та конфліктних умовах та механізми їх подолання

Опис ризиків	Наслідки для ППП	Механізми подолання
Фінансові		
Висока вартість капіталу, обмежений доступ до фінансування, інфляція, нестабільність валют	Зниження інтересу приватного сектору; зростання вартості проєктів	Донорські гарантії (EBRD, MIGA) Гібридне фінансування (державне+приватне) Спеціальні фонди стабілізації та страхування
Політичні		
Політична нестабільність, слабке управління, часті зміни курсу	Високий рівень невизначеності, ризик втрати інвестицій	Політичне страхування (MIGA) Двосторонні інвестиційні угоди (BITs) Міжнародний арбітраж
Правові		
Недосконале або відсутнє регулювання ППП, слабка судова система	Юридична невизначеність, відсутність захисту інвесторів	Прийняття спеціальних законів про ППП- Включення стабілізаційних клаузул Реформа публічних закупівель
Безпекові		
Загрози воєнного характеру, збройні конфлікти, нестабільність регіонів	Фізичні ризики для об'єктів і персоналу; зупинка проєктів	Воєнне страхування (наприклад, EBRD/Aop програми) Залучення міжнародної підтримки Тимчасові безпечні зони для реалізації
Інституційні		
Низька спроможність державних інституцій, корупція, нестача кадрів	Неефективна підготовка і управління ППП, низька якість проєктів	Створення національних ППП-агентств- Залучення транзакційних радників- Прозорі та конкурентні процедури
Соціальні		
Недовіра суспільства, опір громад, недостатня комунікація	Протести, затримки реалізації, зриви проєктів	Громадські консультації Прозоре інформування Соціальні гарантії у контрактах

Загалом ключ до успіху проєктів ППП полягає у застосування основних правових підходів: **превенція через міцну нормативну базу, моніторинг і гнучкість виконання контрактів, страхування і розподіл втрат.** Дотримання цих принципів, підкріплене підтримкою міжнародних партнерів, дозволяє навіть у важкі часи продовжувати критично важливі проєкти розвитку, мінімізуючи втрати для приватного бізнесу і держави

Висновки. Публічно-приватне партнерство в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови набуває особливого значення як стратегічний інструмент залучення інвестицій у критично важливі сфери економіки України. З огляду на масштабні втрати інфраструктури, обмежені можливості державного бюджету та високий рівень ризиків, саме ППП дозволяє мобілізувати фінансові, технічні та управлінські ресурси приватного сектору.

Позитивний міжнародний досвід (країни Західних Балкан, Ірак, Афганістан) демонструє, що ППП є ефективним механізмом у постконфліктних країнах за умов наявності зрозумілого правового поля, прозорих процедур і підтримки міжнародних інституцій. В Україні вже зроблено низку важливих кроків у цьому напрямі: прийнято Закон України «Про публічно-приватне партнерство», спрощено підготовку проєктів, розширено інструменти державної підтримки, закріплено гарантії стабільності для інвесторів.

Водночас успішна реалізація проєктів ППП вимагає вирішення низки викликів:

- зниження військових і політичних ризиків через механізми страхування (наприклад, MIGA);
- підвищення фінансової привабливості проєктів через державні гарантії доходу, співфінансування;
- посилення інституційної спроможності та управлінського потенціалу публічних партнерів;
- забезпечення прозорості, конкуренції та дотримання процедур при відборі приватних партнерів;
- врахування соціального впливу та комунікація з громадами.

Отже, формування стабільного, прозорого та інвестиційно привабливого правового середовища з урахуванням кризових викликів є ключовою умовою для залучення приватного капіталу та відновлення економіки України в післявоєнний період.

Література

1. Сайт World Bank. Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment Released. Режим доступу: <https://www.worldbank.org/en/news/pressrelease/2025/02/25/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released>
2. Комарницька Г.О. Державно-приватне партнерство у повоєнному відновленні України. Успіхи і досягнення у науці. №6(16). 2025. – С. 427 – 436. Режим доступу: <https://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/25704/25678>
3. Grytsyshen D., Rachynskyi A., Sergiienko L., Grynchuk N., Dmytrenko I. The Potential of Public-Private Collaborations in the European Union: Practices for Ukraine's Post-War

Reconstruction Notas Economicas . 2025. Vol. 60: Special Issue on “Economic Resilience and Transformation in Times of Global Uncertainty: Insights from Eastern European Scholarship”. Режим доступу: <https://doaj.org/article/40cc6a6a36994e61b177e26b62b9b63b>

4. Чальцева О.М., Лобода Д.О. Державно-приватне партнерство як перспективний механізм повоєнного відновлення України. Публічне управління та адміністрування. 2024. №2. С. 11 – 18. Режим доступу: <https://jpnac.donnu.edu.ua/article/view/16813>

5. Sychova V., Samofalova T. Private-Public Partnership in the Post-War Reconstruction of Ukraine. State Formation. 2023. Vol. 2. pp. 125 – 141. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2023-2-10>

6. Круглов В. В. *Публічно-приватне партнерство в проектах ревіталізації українських міст* / В.В. Круглов// Публічна політика і державне управління в умовах війни: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 12 квітня 2024 р., м. Вінниця Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2024. 255 с. Режим доступу: <https://jppasa.donnu.edu.ua/issue/view/520>

7. Delmon J. (2016). *Making public-private partnerships work for post-conflict countries. World Bank Blog*. Режим доступу: <https://blogs.worldbank.org/en/ppps/post-conflict-PPP#:~:text=Classic%20approaches%20to%20PPPs%20result,based%20on%20its%20current%20troubles>

8. Alsamarraie, M. M., Yousif, O. S., Ghazali, F. Procurement Integrity: Best Practices for PPP Projects in Iraq and Malaysia. *Construction Economics and Building*, 2025, Vol. 3/4, pp. 289 – 310. DOI: <https://doi.org/10.5130/AJCEB v25i3/4.9329>

9. Nikolić A., Roumboutsos A., Stanković J., Mladenović G. Has the latest global financial crisis changed the way road public-private partnerships are funded? A comparison of Europe and Latin America. *Utilities Policy*. 2020. Vol. 64. Режим доступу: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0957178720300394?via%3Dihub>

10. Сайт United Nations Economic Commission for Europe. Public-Private Partnerships in Post-Conflict Contexts: Good Practice, Challenges and Lessons Learnt. Geneva: UNECE, 2018. Режим доступу: <https://www.wbif.eu/storage/app/media/Library/9.Sectors/3.PrivateSectorDevelopment/2.%201-Good-Practice-Challenges-and-Lessons-Learnt-FINAL-310818.pdf#:~:text=,SEETO%2C>

11. Про публічно-приватне партнерство Закон України від 19 червня 2025 р. №4510-IX. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4510-20#Text>

12. Bayat F, Noorzai E, and Golabchi M. Identifying the most important public-private partnership risks in Afghanistan's infrastructure projects *Journal of Financial Management of Property and Construction*, Vol. 24. №2. pp. 309 – 337. Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/337011399_Identifying_the_most_important_public-private_partnership_risks_in_Afghanistan's_infrastructure_projects

13. Круглов В. В. Ризики при реалізації проектів державно-приватного партнерства/ В.В. Круглов// Публічне управління: стратегія реформ 2020 : зб. тез XV Міжнар. наук. конгресу, 23 квітня 2015 р. м. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2015. С. 228 – 230.

References:

1. Sait World Bank. Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment Released. Retrieved from: <https://www.worldbank.org/en/news/pressrelease/2025/02/25/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released>

2. Komarnytska, H. O. (2025). *Derzhavno-pryvatne partnerstvo u povoiennomu vidnovlenni Ukrainy* [Public-private partnership in the post-war reconstruction of Ukraine]. *Uspikhy i dosiahnennia u nauksi*, 6(16), 427 – 436. Retrieved from: <https://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/25704/25678> [in Ukrainian].

3. Grytsyshen D., Rachynskyi A., Sergiienko L., Grynchuk N., Dmytrenko I. (2025). The Potential of Public-Private Collaborations in the European Union: Practices for Ukraine's Post-War

Reconstruction Notas Economicas. 2025. Vol. 60: Special Issue on “Economic Resilience and Transformation in Times of Global Uncertainty: Insights from Eastern European Scholarship” Retrieved from: <https://doaj.org/article/40cc6a6a36994e61b177e26b62b9b63b>

4. Chaltseva, O. M., Loboda, D. O. (2024). *Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak perspektyvnyi mekhanizm povoiennoho vidnovlennia Ukrainy* [Public–private partnership as a promising mechanism for the post-war reconstruction of Ukraine]. *Publichne upravlinnia ta administruvannia*, (2), 11–18. Retrieved from: <https://jpnac.donnu.edu.ua/article/view/16813> [in Ukrainian].

5. Sychova V., Samofalova T. (2023). Private-Public Partnership in the Post-War Reconstruction of Ukraine. *State Formation*. 2023. № 2. pp. 125 –141. Retrieved from <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2023-2-10>

6. Kruhlov, V. V. (2024). *Publichno-pryvatne partnerstvo v proiektakh revitalizatsii ukrainskykh mist* [Public–private partnership in Ukrainian city revitalization projects]. In *Publichna polityka i derzhavne upravlinnia v umovakh viiny* (Proceedings of the International Scientific and Practical Conference, April 12, 2024, Vinnytsia). Vasyl Stus Donetsk National University. Retrieved from <https://jppasa.donnu.edu.ua/issue/view/520> [in Ukrainian].

7. Delmon J. (2016). *Making public-private partnerships work for post-conflict countries*. *World Bank Blog* Retrieved from <https://blogs.worldbank.org/en/ppps/post-conflict-PPP#:~:text=Classic%20approaches%20to%20PPPs%20result,based%20on%20its%20current%20troubles>

8. Alsamarraie, M. M., Yousif, O. S., Ghazali, F. (2025)/ Procurement Integrity: Best Practices for PPP Projects in Iraq and Malaysia. *Construction Economics and Building*. 2025. Vol.3/4. 289 – 310. Retrieved from <https://doi.org/10.5130/AJCEB v25i3/4.9329>

9. Nikolić A., Roumboutsos A., Stanković J., Mladenović G. (2020) Has the latest global financial crisis changed the way road public-private partnerships are funded? A comparison of Europe and Latin America. *Utilities Policy*. 2020. Vol. 64. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0957178720300394?via%3DIhub>

10. Sait United Nations Economic Commission for Europe. *Public-Private Partnerships in Post-Conflict Contexts: Good Practice, Challenges and Lessons Learnt*. Geneva: UNECE, 2018. Режим доступу: <https://www.wbif.eu/storage/app/media/Library/9.Sectors /3.PrivateSector Development/2.%201-Good-Practice-Challenges-and-Lessons-Learnt-FINAL-310818.pdf#:~:text=,SEETO%2C>

11. Zakon Ukrainy «Pro publichno-pryvatne partnerstvo» [Law of Ukraine «On public-private partnership»] Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4510-20#Text> [in Ukrainian].

12. Bayat F, Noorzai E, and Golabchi M. (2019)/ Identifying the most important public–private partnership risks in Afghanistan’s infrastructure projects *Journal of Financial Management of Property and Construction*, 2019. Vol.24. №2. pp. 309-337. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/337011399_Identifying_the_most_important_public-private_partnership_risks_in_Afghanistan's_infrastructure_projects

13. Kruhlov, V. V. (2015). *Ryzyky pry realizatsii proektiv derzhavno-pryvatnoho partnerstva*. [Risks in the implementation of public-private partnership projects]. In *Publichne upravlinnia: stratehiia reform 2020* (Proceedings of the XV International Scientific Congress, April 23, 2015, Kharkiv, pp. 228 – 230). Kharkiv Regional Institute of Public Administration of NAPA “Mahistr”. [in Ukrainian].